

Fissür Örtücüler ile İlgili Türkçe YouTube Video İçeriklerinin Değerlendirilmesi: Metodolojik Çalışma

Evaluation of the Content of Turkish YouTube Videos on Fissure Sealants: Methodological Study

 Ezgi MERİÇ^a

^aYüreğir Karşıyaka Ağız ve Diş Sağlığı Hastanesi, Çocuk Diş Hekimliği Kliniği, Adana, Türkiye

ÖZET Amaç: YouTube™ en bilinen video paylaşım platformudur; ayrıca diş hekimliği ile ilgili pek çok video bulunmaktadır. Bu çalışmanın amacı, fissür örtücülerle ilgili videoları yararlılıkları bakımından YouTube™da değerlendirmektir. **Gereç ve Yöntemler:** Fissür örtücüler ile ilgili “fissür örtücü” anahtar kelimesi ile YouTube™da arama yapılmıştır. En çok izlenen ilk 150 video görüntülenmiş ve değerlendirilmiştir. Çalışma dışı bıraktığımız kriterler şöyle tanımlanmıştır: Türkçe olmayan videolar, konu ile ilgili olmayan videolar, sadece ses/görüntü içeren animasyonlu videolar, tekrarlayan videolar. Genel video özellikleri, amaç, bilgi içeriği, görsel işitsel kalite ve ayrıca izleyicilerin etkileşim endeksi için en çok izlenen 150 video içerik ve yararlılıkları açısından incelenmiştir. Değerlendirilen videoların URL linki, yüklenme tarihi, süresi, yükleyici kaynağın tipi, beğenme, beğenmeme ve görüntülenme sayıları ile alakalı bilgiler video demografisini belirlemek için bağımsız olarak incelenmiş ve kaydedilmiştir. Önceden yapılmış benzer araştırmalar dikkate alınarak, videoları ayrı ayrı değerlendirmek amacıyla bir puanlama geliştirilmiştir. Analizler SPSS® Software versiyon 26.0 yazılımı kullanılarak yapılmıştır. **Bulgular:** Çalışmaya 46 video dahil edilmiştir. Videoların büyük kısmı sağlık profesyonelleri tarafından yüklenmiştir (n=35; %73,9). Video içeriğinin değerlendirilmesi sonrasında; 1 (%2,17) videonun çok yararlı, 5 (%10,86) videonun yararlı, 39 (%84,78) videonun az yararlı ve 1 (%2,17) videonun ise yararsız olduğu görülmüştür. Görüntülenme sayısı, görüntülenme oranı, etkileşim puanı ile yararlılık puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (p=0,580; p=0,592; p=0,458). Ayrıca video yükleme kaynaklarının videoların yararlılık düzeyi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığı bulunmuştur (p=0,823). **Sonuç:** Fissür örtücüler ile ilgili YouTube™ videoları genellikle “az yararlı” bulunmuştur. Diş hekimliğindeki fissür örtücüler hakkında daha kapsamlı ve bilgilendirici videolar diş hekimleri tarafından YouTube™a yüklenmelidir.

ABSTRACT Objective: YouTube™ is the most well-known video-sharing platform; there are also many videos about dentistry. The purpose of this study is to evaluate the videos about fissure sealants on YouTube™ for their usefulness. **Material and Methods:** A search was made on YouTube with the keyword “fissure sealant” related to fissure sealants. The first 150 most watched videos were viewed and evaluated. The criteria we excluded from the study were defined as follows: Non-Turkish videos, irrelevant videos, animated videos containing only audio/images, and repetitive videos. The top 150 videos for general video characteristics, purpose, information content, audiovisual quality, as well as viewer interaction index were analyzed for their content and usefulness. Information about the URL link, upload date, duration, type of uploader source, likes, dislikes, and views of the evaluated videos was independently reviewed and recorded to determine the video demographics. Scoring has been developed to evaluate the videos separately, taking into account similar previous studies. Analyses were performed using SPSS® Software Version 26.0. **Results:** 46 videos were included in the study. Most of the videos were uploaded by healthcare professionals (n=35; 73.9%). After the evaluation of the video content; it was found that 1 (2.17%) video is very useful, 5 (10.86%) videos are useful, 39 (84.78%) videos are less useful, and 1 (2.17%) video is useless. There was no statistically significant difference between the number of views, the rate of views, the interaction score, and the usefulness score (p=0.580; p=0.592; p=0.458). In addition, it was found that video upload sources did not have a statistically significant effect on the usefulness level of the videos (p=0.823). **Conclusion:** YouTube™ videos on fissure sealants have generally been found “less helpful”. More comprehensive and informative videos about fissure sealants in dentistry should be uploaded to YouTube™ by dentists.

Anahtar Kelimeler: Fissür örtücü; çocuk diş hekimliği; YouTube™; video analizi

Keywords: Fissur sealant; pediatric dentistry; YouTube; video analysis

Correspondence: Ezgi MERİÇ

Yüreğir Karşıyaka Ağız ve Diş Sağlığı Hastanesi, Çocuk Diş Hekimliği Kliniği, Adana, Türkiye

E-mail: ezgimeric@hotmail.com

Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Journal of Dental Sciences.

Received: 22 Apr 2023

Received in revised form: 19 Jul 2023

Accepted: 24 Aug 2023

Available online: 28 Sep 2023

2146-8966 / Copyright © 2023 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Fissür örtücüler, dişleri çürükten korumak amacıyla dişlerin fissürlerine uygulanan rezin esaslı materyallerdir. Fissür örtücüler, besinlerin yüzeylere retansiyonunu engelleyerek plak içerisindeki asitlere karşı fiziksel bariyer görevi yaparlar. Diş çürüğü ile ilgili bugüne kadar yapılan çok sayıda araştırmada, okluzal yüzeylerin, anatomik yapılarından kaynaklanan fissürler sebebiyle çürüğe elverişli yüzeyler olduğunu göstermiştir. Diş çürükleri özellikle çocuklarda ve gençlerde en sık fissürlerde görülmektedir.¹ Çocuklarda okluzal yüzeylerde çürüğün çok hızlı başlaması ve bu yüzeylerde çürük sıklığının yüksek olması çeşitli etmenlere bağlıdır. Fissürlerin dar oluşu ve düzensiz derinlikleri, karbojenik bakterilerin birikebilmeleri için ideal bir ortamdır. Tükürüğün yıkama fonksiyonu, molar dişlerdeki pit ve fissürler için yeterli değildir. Bunun yanında diş fırçasının kıl çapları da çoğu fissür yüzeylerini temizlemek için büyük kalabilmektedir.² Taylor ve Gwinnett, fissür ve pitlerde diş fırçası ile yapılan mekanik temizliğin yetersiz olduğunu ve fissür bölgelerinde debrisin kalabildiğini belirtmişlerdir.³ Ayrıca, fissürlerin tabanındaki minenin ince olması, fissür ve çukurcukların mekanik olarak temizlenmesinin zor olması, bu bölgelerin gerek gıda gerekse mikroorganizma birikimine yatkın olması ve topikal flor uygulamalarının pit ve fissürlerde düz yüzeylere göre daha az etkili olması da bunun nedenleri arasında sayılmaktadır.⁴ Pit ve fissür örtücüler, çürük gelişimini engellemek için çürüğe elverişli olan dişlerin bu yüzeylerine uygulanırlar. Amerikan Diş Hekimleri Birliği tarafından 2016 yılında yayınlanan bir araştırmada, pit ve fissür çürüklerini önlemenin yanı sıra örtücülerin kaviteye uğramamış okluzal çürük lezyonlarının ilerlemesini en aza indirdiğini belirlemiştir.⁵

Günümüzde çoğu aile bilgisayar, akıllı telefon ve tablet aracılığı ile rahatça internet erişimi sağlayabilmektedir. Dijital ortam sağlıkla ilgili konularda da insanların kolaylıkla ulaşabildiği ve yararlandığı bir bilgi kaynağı olarak görülmektedir. Araştırmalara göre şikâyeti ile ilgili doktoruna danışmadan önce internet ortamında bilgi arayışında olan hastaların sayısı artmaktadır. YouTube™ (Google, ABD) ise bu konuda her kesimden insanın kolaylıkla ulaşabildiği ve sık kullanılan bir video paylaşım platformudur.⁶

Çevrim içi kaynaklar arasında YouTube™, 1 milyardan fazla kullanıcının video izlemede tercih ettiği en popüler web sitelerinden biridir. YouTube™ gibi platformlar, yüklenen tüm verilerin depolanması ve sağlıklılıkla ilgili bilgilere hızlıca erişim sağlayabilmesi açısından da önem kazanmışlardır.⁷⁻⁹ Ayrıca, düşük okuryazarlık seviyesine sahip bireylerin yazılı kaynaklara kıyasla, internet ortamında bulunan çevrim içi videolardan daha fazla bilgi edindikleri de bildirilmektedir.⁶

Sosyal medyanın sağlık alanında kullanımının artmasıyla birlikte hastaların ilgili alanda doğru ya da yanlış bilgilerle hekimlere başvurduğu görülmektedir. Bu durum hasta ve hekim arasındaki bilgi alışverişine de yansımaktadır. YouTube™, Google'dan sonra hastaların sağlıkla ilgili bilgiler için başvurabilecekleri çok popüler bir sitedir. YouTube™ ücretsiz bir paylaşım sitesidir.¹⁰ YouTube™ içerikleri bir hakem tarafından kontrol edilmemektedir.¹¹ Bundan dolayı yüklenen videolar yanıltıcı ve sağlık açısından bazen zararlı olabilmektedir. Bu videolar meslek profesyonelleri tarafından oluşturulabilirdiği gibi kendi deneyimlerini ve konu hakkındaki fikirlerini anlatan insanlar tarafından da oluşturulabilmektedir.

Literatür incelendiğinde, fissür örtücüler ile alakalı YouTube™ videolarının içeriğini ve kalitesini İngilizce dilinde analiz eden sadece bir adet araştırma bulunmasına rağmen YouTube™a Türkçe olarak yüklenen videoların özelliklerini, sağladığı bilgilerin doğruluğunu inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.¹² Bu sebeple, çalışmanın amacı, fissür örtücü ile ilgili Türkçe YouTube™ videolarının sağladığı bilgilerin yararlılığını araştırmaktır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Çalışmamızda yararlanılan veriler kamuya açık bir platformdan sağlandığı için etik kurul onayı gerekmemiştir. YouTube™ video platformunda 28 Mart 2023 tarihinde arama bölümüne Türkçe karakterler ile "fissür örtücü" yazılarak varsayılan ayarlarda ve filtreleme işlemi uygulanmaksızın arama yapılmıştır. Çevrim içi olarak yapılan aramalarda kullanıcıların %95'inin YouTube™da ilk 5 sayfadan sonra arama yapmayı bırakmaları sebebiyle en çok izlenen ilk 150 video değerlendirmeye alınmıştır. Arama sonucu in-

celenen videolardan fissür örtücü ile ilgili olmayanlar, Türkçe olmayanlar, sessiz veya arka fonda animasyon müziği bulunanlar ve tekrarlayan videolar çalışma dışı bırakılmıştır. Dâhil edilme kriterlerini karşılayan bütün videolar uzman bir pedodontist (EM) tarafından incelenerek bir oynatma listesi oluşturulmuştur. Değerlendirmenin güvenilirliği ve araştırmacının kalibrasyonu için seçilen herhangi 10 video, ilk incelemeden 2 ve 3 hafta sonra aynı hekim tarafından yeniden değerlendirilmiş ve hekim için sınıf içi korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Değerlendirilen videoların URL linki, yüklenme tarihi, süresi, yükleyici kaynağın tipi, beğenme, beğenmeme ve görüntülenme sayıları ile alakalı bilgiler video demografisini belirlemek için bağımsız olarak incelenmiş ve kaydedilmiştir. Videolar yüklenme kaynaklarına göre bireysel sağlık profesyonelleri, kurumsal sağlık profesyonelleri (klinik, hastane, üniversite), bağımsız kullanıcılar ve sağlık bilgi web siteleri ve medya kaynakları olarak kategorize edilmiştir. Etkileşim indeksi ve izlenme oranı, önceki çalışmalarda tarif edilen formüle göre hesaplanmıştır.¹³⁻¹⁵

Etkileşim indeksi (%)=[(Beğeni sayısı-Beğenmeme sayısı)/(Görüntülenme sayısı)]×100

Izlenme oranı (%)=[(Izlenme sayısı)/(Yüklemenin üzerinden geçen gün sayısı)]×100

Video içerikleri fissür örtücülerin tanımı-amacı, endikasyonları ve kontrendikasyonları (uygulanacak dişlerin özellikleri, risk faktörleri ve yaş aralığı), fissür örtücü çeşitleri ve uygulama prosedürleri ile uygulama sonrası öneriler kaydedilerek incelenmiştir. Ele alınan bu parametreler video içeriğinde bulunuyorsa en az 1 puan verilmiştir. Önceden yapılmış benzer araştırmalar dikkate alınarak, videoları ayrı ayrı değerlendirmek amacıyla bir puanlama geliştirilmiştir.^{9,16} İçerik puanı, kapsam puanı ve doğruluk puanının toplanması ile yararlılık puanı hesaplanmıştır (Tablo 1).

BULGULAR

Verilerin normal dağılıma uygunluğu Shapiro-Wilk testi ile değerlendirilmiştir. Normal dağılmayan değişkenlerin 4 grupta karşılaştırılmasında Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır. Kategorik değişkenler

TABLO 1: İçerik, kapsamlılık, doğruluk ve yararlılık puanı için değerlendirme araçları.

İçerik
1. FÖ tanımı/amacı (1 p)
2. Endikasyonları* (3 p)
3. Kontrendikasyonları* (3 p)
4. Çeşitleri (1 p) ve uygulama prosedürleri (1 p)
5. Uygulama sonrası öneriler (1 p)
Kapsam
0: Başarısız
1: Yetersiz
2: Ortalama bilgi
3: Profesyonel bilgi
Doğruluk
0: Doğru bilgi içermiyor
1: Zayıf doğruluk
2: Genel olarak doğru bilgi
3: Profesyonel bilgi
Yararlılık puanı
0-3: Yararlı değil
4-7: Az yararlı
8-11: Yararlı
12-16: Çok yararlı

*Uygulanacak dişlerin özellikleri, risk faktörleri ve yaş aralığı gibi parametreler video içeriğinde bulunuyorsa en az 1 puan verilir; FÖ: Fissür örtücü.

arasındaki değerlendirmeler ki-kare testi ile test edilmiştir. Analizler SPSS® Software Versiyon 26.0 (IBM Corp., Chicago, IL, ABD) yazılımları kullanılarak yapılmış ve p<0,05 anlamlı kabul edilmiştir. Araştırmanın güvenilirliği için kullanılan sınıf içi korelasyon katsayısı ortalama 0,965'te mükemmel düzeyde güvenilirlik göstermiştir. YouTube™ arama motoruna "fissür örtücü" yazılarak erişilen ilk 150 video içerik bakımından araştırılmış, bu videolardan 93'ü (%62) fissür örtücü ile ilgili olmaması, 6'sı (%4) sessiz veya animasyon şeklinde arka fonunda müzik barındırması, 3'ü (%2) tekrarlayan videolar olması ve 2'si (%1,3) Türkçe olmamaları nedeniyle çalışmaya dâhil edilmemiştir. Kalan 46 (%30,6) video değerlendirme kriterlerine göre incelenmiştir. Videoların yüklenme yılları araştırıldığında, tarihlerin 2012-2023 arasında olduğu ve videoların büyük çoğunluğunun 2018-2023 yılları arasında yüklendiği gözlenmiştir (Tablo 2). En kısa videonun 21 sn ile web sitesi/TV aracılığıyla 2019 yılında, en uzun videonun ise 18 dk 59 sn ile kurumsal sağlık profesyo-

TABLO 2: Videoların kapsam ve doğruluklarının, yüklenme kaynakları ve yüklenme yılının değerlendirilmesi.

	n (%)
Video kapsamı	
Başarısız	2 (4,34)
Yetersiz	39 (84,78)
Ortalama bilgi	4 (8,69)
Profesyonel bilgi	1 (2,17)
Video doğruluğu	
Doğru bilgi içermiyor	0 (0)
Zayıf doğruluk	0 (0)
Genel olarak doğru	1 (2,17)
Profesyonel bilgi	45 (97,82)
Video kaynağı	
Bireysel sağlık profesyonelleri	9 (19,56)
Kurumsal sağlık profesyonelleri	25 (54,34)
Bağımsız kullanıcı	1 (2,17)
Web sitesi/TV	11 (23,91)
Yüklenme yılı	
2012	1 (2,17)
2013	0 (0)
2014	3 (6,52)
2015	0 (0)
2016	1 (2,17)
2017	7 (15,21)
2018	3 (6,52)
2019	6 (13,04)
2020	2 (4,34)
2021	12 (26,08)
2022	11 (23,91)
2023	1 (2,17)

neli tarafından 2021 yılında yüklendiği gözlenmiştir. Videoyu yükleyen kaynaklar değerlendirildiğinde, 9'unun (%19,56) bireysel sağlık profesyonelleri, 25'inin (%54,34) kurumsal sağlık profesyonelleri, 11'inin (%23,91) sağlık web siteleri ve 1'inin (%2,17) bağımsız kullanıcı tarafından yüklendiği

gözlenmiştir (Tablo 2). Görüntülenme oranı en fazla olan 2 (1466; 1110,8) videonun da kurumsal sağlık profesyonelleri tarafından 2021 ve 2022 yıllarında YouTube™'a yüklendiği gözlenmiştir. Beğeni sayısı en fazla olan 2 (28 ve 21 beğenme) videonun da doğruluk oranı "profesyonel bilgi" düzeyinde ve yararlılık puanları da "yararlı" olarak bulundu. Videoların kapsamaları değerlendirildiğinde; 41'inin (%89,13) kapsam bakımından başarısız ve yetersiz; 4'ünün (%8,69) kapsam bakımından ortalama düzeyde ve yalnızca 1'inin (%2,17) ise kapsam bakımından mükemmel olduğu bulundu (Tablo 2). Kırk beş (%97,82) videonun profesyonel bilgiye sahip; 1 (%2,17) tanesinin videonun genellikle doğru bilgi içerdiği görüldü (Tablo 2). Niteliği "yararlı" olarak puanlanan videoların en yüksek görüntülenme sayısına ve oranına sahip olmasına rağmen; en düşük etkileşim puanına sahip olduğu gözlenmiştir (Tablo 3). Görüntülenme sayısı, görüntülenme oranı, etkileşim puanı ile yararlılık puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=0,580$; $p=0,592$; $p=0,458$) (Tablo 3). Kırk altı video içeriğinin değerlendirilmesi sonrasında; 1 (%2,17) videonun çok yararlı, 5 (%10,86) videonun yararlı, 39 (%84,78) videonun az yararlı ve 1 (%2,17) videonun ise yararsız olduğu görülmüştür (Tablo 4). Tablo 4'te görüldüğü gibi, video yükleme kaynaklarının videoların yararlılık düzeyi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığı bulunmuştur ($p=0,823$).

TARTIŞMA

Küreselleşen dünyada iletişimin genellikle internet ve sosyal medya aracılığıyla yapıldığı ve bireylerin sağlık sorunları ile ilgili araştırmalarında da bu uygulamalara sıklıkla başvurduğu bilinmektedir. Birey-

TABLO 3: Görüntülenme sayısı, görüntülenme oranı ve etkileşim puanının yararlılık puanı ile ilişkisinin değerlendirilmesi.

	Yararlılık puanı				p değeri
	Çok yararlı $\bar{X}\pm SS$	Yararlı $\bar{X}\pm SS$	Az yararlı $\bar{X}\pm SS$	Yararsız $\bar{X}\pm SS$	
Görüntülenme sayısı	469±0	2845,40±3693,86	886,77±2431,29	392±0	0,580
Etkileşim indeksi	2,98±0	1,69±3,51	1,74±2,61	0,51±0	0,592
Görüntülenme oranı	97,30±0	373,87±626,86	103,76±223,69	13±0	0,458

$p<0,05$ düzeyinde anlamlı, Kruskal-Wallis testi; SS: Standart sapma.

TABLO 4: Yükleyen kaynak ve yararlılık puanı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi.

	Yararlılık puanı				p değeri
	Çok yararlı n (%)	Yararlı n (%)	Az yararlı n (%)	Yararsız n (%)	
Bireysel sağlık profesyonelleri	0 (0)	1 (20)	8 (20,5)	0 (0)	0,823
Kurumsal sağlık profesyonelleri	1 (100)	2 (40)	22 (56,4)	0 (0)	
Bağımsız kullanıcılar	0 (0)	0 (0)	1 (2,6)	0 (0)	
Web site veya TV	0 (0)	2 (40)	8 (20,5)	1 (100)	

p<0,05 düzeyinde anlamlı, ki-kare testi.

ler, sağlık bilgisi ve videoları sunan sosyal medya hesaplarını araştırmakta; dijital platformda herhangi bir erişim kısıtlaması olmaksızın incelemeler yapmaktadır. Bu videoların bazıları, kişileri yanıltıcı ya da eksik bilgiler de içerebilmektedir. Bu faktörler düşünüldüğünde, bireylerin sağlık konusunda doğru ve kapsamlı bilgiye ulaşmaları önem arz etmektedir. Bu noktada, yaygın bir kullanım alanı olan YouTube™'a yüklenen videoların içerik analizinin yapıldığı diş hekimliği ve tıp alanlarında birçok çalışma bulunmaktadır. Gerek endodonti gerekse ortodonti gibi diş hekimliğinin birçok branşıyla alakalı konulardaki videoların incelendiği sayısız araştırmalar yapılmıştır. Ancak genellikle çocuk diş hekimliği alanında bulunan fissür örtücüler ile ilgili YouTube™ videolarının içerik analizinin Türkçe incelendiği başka bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda çalışmamız, fissür örtücülerini konu alan YouTube™daki Türkçe videoların yararlılığını analiz eden ilk araştırma olmasının yanı sıra aynı zamanda özgün bir çalışmadır.

YouTube™ üzerinde çeşitli sağlık konularında kalite-kontrollerin yapılmaması sebebiyle yanlış ve zararlı bilgiler içeren ve bunun neticesinde bazı sağlık sorunlarına sebep olabilen içeriklerin sayısı gitgide çoğalmaktadır. Sağlık profesyonelleri ve araştırmacılar, tıbbi YouTube™ video güvenilirliği konusunda yapılmış araştırmalarda son yıllardaki artışın kanıtlandığı gibi sosyal medyanın bireylerin bilgi ve farkındalıkları üzerindeki artan etkisini kavramışlardır. Bu içeriklerin sayısından ziyade doğru bilgiyi kapsamlı, anlaşılır ve kaliteli şekilde sunması önemlidir.

YouTube™ arama motoruna “fissür örtücü” yazıldığında erişilen ilk 150 videonun %69,3'ünün araştırılan konuyla ilgili olmadığı, sessiz veya animasyon

tarzında olduğu, tekrarlayan içeriğe sahip olduğu veya Türkçe olmadığı görülmüştür. Çalışmamızda, 46 video çalışma kriterlerimizi karşılaması sebebiyle değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmaya dâhil edilen video sayılarının benzer olduğu Türkçe çalışmalar literatürde mevcuttur.^{9,17,18}

Çalışmamızın sonucunda “az yararlı” videoların tümünün, fissür örtücünün sadece uygulanma amacına dair bilgileri içerdiği bulunmuştur. Ayrıca çalışmamızda tüm fissür örtücü endikasyonlarının “yararlı” ve “çok yararlı” videolarda yer aldığı gözlenmiştir. Kontrendikasyonlar, fissür örtücü tipleri ve uygulanma prosedürlerine ise sadece “çok yararlı” kapsamındaki tek videoda değinilmiştir. Çalışmaya dâhil edilen videoların büyük bir kısmı (%84,78) kapsam olarak yetersiz bulunmuştur. Bu da incelenen videoların yararlılık düzeyinin düşük olmasına yol açmıştır. Yükleme kaynağı bakımından değerlendirildiğinde, videoların %19,56'sının bireysel sağlık profesyoneli, %54,34'ünün kurumsal sağlık profesyonelleri, %2,17'sinin bağımsız kullanıcılar ve %23,91'inin ise web siteleri tarafından yüklendiği gözlenmiştir. Çalışmamızın sonuçlarına benzer biçimde, diğer araştırmalarda da videoların büyük bir kısmının sağlık profesyonelleri tarafından YouTube™'a yüklendiği görülmüştür.^{12,19,20} Bu durum, sunulan bilgilerin güvenilirliği bakımından olumlu sayılmaktadır.

Çalışmaya dâhil edilen videoların hiçbiri yanıltıcı bilgi içermemekle beraber aktarılan verilerin doğruluğu bakımından profesyonel düzeyde oldukları gözlenmiştir. Bu duruma videoların büyük kısmının sağlık profesyonelleri tarafından (%73,9) yüklenmiş olmasının yol açtığı sonucunu çıkarabiliriz. Analiz edilen videoların %49,9'u 2021 ve 2022 yıllarında

yüklenmiştir. Bilimsel literatürde fissür örtücü ile ilgili Türkçe videoların içerik analizini araştıran başka bir çalışma olmamasına rağmen, aynı konuda yapılmış İngilizce videoları analiz eden sadece bir adet çalışma bulunmaktadır.¹² Bu çalışmanın sonuçlarının aksine; araştırmamızın bulguları YouTube™ video paylaşım platformunda bulunan fissür örtücü ile ilgili Türkçe içeriklerin büyük kısmının (n=39; %84,78) “az yararlı” olduğunu göstermiştir. YouTube™ aramalarında çıkan sonuçlarda bu videoların en üst sıralarda yer aldığı gözlenmiştir. Buradan izleyicilerin aslında sınırlı bilgiye ulaşabildikleri düşünülebilir. Bu sonuç Simsek ve ark.nın yapmış oldukları araştırmanın sonuçlarıyla uyumludur.²¹

Çalışmamızda “yararlı” skoru alan videoların (n=5; %10,86) en yüksek görüntülenme sayısına ve oranlarına sahip olduğu görülmektedir. Bu noktada izleyicilerin araştırılan konu ile alakalı daha kapsamlı bilgi arayışında olduklarını düşünebiliriz. Öte yandan; neredeyse tamamı profesyoneller tarafından yüklenen videolardan en çok beğeni alan 2 videonun yararlılık puanı “yararlı” olarak bulunması aslında izleyicilerin araştırılan konu ile alakalı yeterli bilgi düzeyinde olduklarını da göstermektedir. Skoru “çok yararlı” olan tek videonun kapsam bakımından da en mükemmel video olduğu görülmüştür. Bu videonun bir üniversite tarafından (kurumsal sağlık profesyoneli) yüklenmiş olduğu ve içeriklerin bir öğretim üyesi tarafından tüm yönleriyle açıklandığı gözlenmiştir. Bu video görüntülenme sayısı ve oranının en düşük bulunduğu video olmuştur. Bununla beraber, skoru “yararlı” olan videoların süresi “az yararlı” ve “yararlı olmayan” videolarla benzer uzunluktadır. Yani video süresinin artmasıyla yararlılık puanının da artabildiğini söyleyemeyiz. Bu sonuç Simsek ve ark.nın yapmış oldukları çalışmanın sonuçlarıyla uyumludur.²¹

Çalışmamızda görüntülenme sayısı, görüntülenme oranı, etkileşim puanı ile yararlılık puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Literatürde çalışmamıza benzer sonuçlar açıklayan yayınlar mevcuttur.^{9,17,22} Ayrıca video yükleme kaynaklarının videoların yararlılık seviyesi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığı bulunmuştur. Ortaya çıkan bu sonuç da daha önce yapılmış çalışmalarla uyumludur.^{9,20,23}

Çalışmamızda bazı sınırlılıklardan bahsedilebilir. İlki, videoların kategorisel olarak sınıflandırmasının bazı videolarda zor olmasıdır. Bir tek videoda, video hem bağımsız kullanıcı hem de bireysel sağlık profesyoneli gibi iki kategoriye birden girebilmekteydi. Diğer bir sınırlama ise YouTube™un birçok videonun dinamik bir süreçte silindiği ve eklendiği bir platform olması neticesinde, çalışma sonuçlarının tarih ve saatten dahi oldukça etkilendiği gerçeğidir.¹⁹ Bu çalışmada veri toplamanın manuel olarak ve anlık olması çalışmanın kısıtlılıkları arasındadır. İleride yapılacak çalışmalarda, veri seçiminin otomatik ya da manuel yapılmasının sonuçlara etkisinin de araştırılabileceği düşünülmektedir.

SONUÇ

Ülkemizde YouTube videoları genellikle yanıltıcı bilgiler içerebilmesi ve reklam amaçlı kullanılabilmesinin yanında, sağlık alanındaki YouTube videoları toplumu bilgilendirme amacı da taşımaktadır. Çalışmamızda YouTube™ üzerinde “fissür örtücü” ile ilgili Türkçe videoların sayısının az, doğruluklarının yüksek ve içeriklerinin ise “az yararlı” olduğu bulunmuştur. Ayrıca en üst sıralarda yer alan videoların çoğunun aktarılan bilgi bakımından yetersiz içeriğe sahip olduğu görülmüştür. Fissür örtücülerle alakalı olarak sağlık profesyonelleri tarafından, kullanıcıları doğru ve eksiksiz bilgilendirmek için daha kapsamlı video içeriklerinin üretilmesi gerekmektedir. Bu konuda bireylerin yeterli ve doğru bir şekilde bilgilendirilmesi hedeflenmelidir.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Bu çalışma tamamen yazarın kendi eseri olup başka hiçbir yazar katkısı alınmamıştır.

KAYNAKLAR

1. Ulu O, Dörtler C. Fissür örtücüler ve kullanım alanları [Pit and fissure sealants and its applications]. *J Istanbul Univ Fac Dent*. 2008;42(3-4):25-30. [Link]
2. Jurić H. Current possibilities in occlusal caries management. *Acta Med Acad*. 2013;42(2):216-22. [Crossref] [PubMed]
3. Taylor CL, Gwinnett AJ. A study of the penetration of sealants into pits and fissures. *J Am Dent Assoc*. 1973;87(6):1181-8. [Crossref] [PubMed]
4. Eden E, Candan Ü. Dişhekimleri arasında fissür örtücünün kullanım sıklığı: anket sonuçlarının değerlendirilmesi [Prevalence of the utilization of fissure sealants: evaluation of a survey results]. *A.U. Diş Hek. Fak. Derg*. 2004;31(3):175-81. [Link]
5. Wright JT, Crall JJ, Fontana M, Gillette EJ, Nový BB, Dhar V, et al. Evidence-based clinical practice guideline for the use of pit-and-fissure sealants: a report of the American Dental Association and the American Academy of Pediatric Dentistry. *J Am Dent Assoc*. 2016;147(8):672-82.e12. [Crossref] [PubMed]
6. Mustuloğlu Ş. Çocuklarda diş fırçalama ile ilgili YouTube videolarının içeriklerinin bir kaynak olarak değerlendirilmesi [Evaluation of the content of Youtube videos about tooth brushing in children as a resource]. *Selcuk Dent J*. 2022;9:825-30. [Crossref]
7. YouTube [Internet]. [Cited: April 22, 2023]. Doctors bring their expertise on vaccines to YouTube. Available from: [Link]
8. Madathil KC, Rivera-Rodriguez AJ, Greenstein JS, Gramopadhye AK. Health-care information on YouTube: a systematic review. *Health Informatics J*. 2015;21(3):173-94. [Crossref] [PubMed]
9. Gökkaya B. Koruyucu flor uygulamaları ile ilgili Türkçe YouTube videolarının içerik değerlendirilmesi: retrospektif çalışma [Turkish YouTube videos as a source of information on protective fluor applications: retrospective study]. *Türkiye Klinikleri J Health Sci*. 2022;28(2):356-62. [Crossref]
10. Alexa App [Internet]. [Cited: March 12, 2019]. The top 500 sites on the web. 2019. Available from: [Link]
11. Nason K, Donnelly A, Duncan HF. YouTube as a patient-information source for root canal treatment. *Int Endod J*. 2016;49(12):1194-200. [Crossref] [PubMed]
12. Erturk-Avunduk AT, Delikan E. Evaluation of the quality of YouTube™ videos about pit and fissure sealant applications. *Int J Dent Hyg*. 2023;21(3):590-8. [Crossref] [PubMed]
13. Cutrona SL, Mazor KM, Vieux SN, Luger TM, Volkman JE, Finney Rutten LJ. Health information-seeking on behalf of others: characteristics of "surrogate seekers". *J Cancer Educ*. 2015;30(1):12-9. [Crossref] [PubMed] [PMC]
14. Atkinson NL, Saperstein SL, Pleis J. Using the internet for health-related activities: findings from a national probability sample. *J Med Internet Res*. 2009;11(1):e4. [Crossref] [PubMed] [PMC]
15. Finney Rutten LJ, Blake KD, Greenberg-Worisek AJ, Allen SV, Moser RP, Hesse BW. Online health information seeking among US adults: measuring progress toward a healthy people 2020 objective. *Public Health Rep*. 2019;134(6):617-25. [Crossref] [PubMed] [PMC]
16. Singh SK, Liu S, Capasso R, Kern RC, Gouveia CJ. YouTube as a source of information for obstructive sleep apnea. *Am J Otolaryngol*. 2018;39(4):378-82. [Crossref] [PubMed]
17. Sezer B. Yer tutucular ile ilgili Türkçe YouTube™ videoları ne düzeyde yararlı [How useful are YouTube™ videos in Turkish about space maintainers]? *Selcuk Dent J*. 2022;9(1):133-40. [Crossref]
18. Yılmaz H, Aydın MN. YouTube™ video content analysis on space maintainers. *J Indian Soc Pedod Prev Dent*. 2020;38(1):34-40. [Crossref] [PubMed]
19. Özdal Zincir Ö, Bozkurt AP, Gaş S. Potential patient education of YouTube videos related to wisdom tooth surgical removal. *J Craniofac Surg*. 2019;30(5):e481-e484. [Crossref] [PubMed]
20. Anıl Ö, Keskin G. Dental anomaliler hakkında bilgi kaynağı olarak YouTube™: metodolojik bir çalışma [YouTube™ as a source of information on dental anomalies: a methodological study]. *Türkiye Klinikleri J Health Sci*. [Crossref]
21. Simsek H, Buyuk SK, Cetinkaya E, Tural M, Koseoglu MS. "How I whiten my teeth": YouTube™ as a patient information resource for teeth whitening. *BMC Oral Health*. 2020;20(1):183. [Crossref] [PubMed] [PMC]
22. Hassona Y, Taimeh D, Marahleh A, Scully C. YouTube as a source of information on mouth (oral) cancer. *Oral Dis*. 2016;22(3):202-8. [Crossref] [PubMed]
23. Tozar KN, Yapıcı Yavuz G. Reliability of information on YouTube™ regarding pediatric dental trauma. *Dent Traumatol*. 2021;37(6):772-8. [Crossref] [PubMed]